

Oog voor namaak

Politiemensen treffen regelmatig partijen parfums, sportschoenen, telefoons of andere merkartikelen aan. Is er twijfel of de goederen wel echt zijn, dan kan de Douane uitkomst bieden. 'De kwaliteit van de namaakproducten wordt steeds beter.'

Ergens in het land valt de politie een grote hennepkwekerij binnen. De politieambtenaren treffen een grote hoeveelheid planten aan, plus verpakkingsmaterialen en restanten van planten die duiden op eerdere oogsten. De politie neemt alles in beslag en houdt verdachten aan. Maar de politiemensen zien ook een doos met vijftig iPhones. Het allernieuwste model. De vraag is of dat echte iPhones van Apple zijn of namaak, waarvan dat te zien is en wat er vervolgens mee te doen.

De bescherming van het intellectuele eigendom - want daar gaat het hier over - is een specialistisch terrein. Het gaat om uitvindingen, modellen, merken, boeken, kunstwerken enzovoort. Om ze te maken, is gebruik gemaakt van unieke kennis en/of onderzoek, waarmee vaak veel tijd en geld is gemoeid. De bedenkers en makers hebben recht op bescherming van deze producten: niet iedereen mag ze zomaar namaken of gebruiken. Inbreuk maken op een intellectueel eigendomsrecht is een strafbaar feit volgens artikel 337 van het Wetboek van Strafrecht (zie kader). Inbreuk op deze rechten is ook civielrechtelijk aan te pakken. Maar allereerst moet de politie die goederen aantreft, erachter komen of het om namaakproducten gaat. Dat is vaak lastig te zien. Het Team IER (Intellectuele Eigendomsrechten) van de Douane kan hier goede diensten bewijzen.

Team IER Dirk la Crois is landelijk coördinator IER. Het Team IER valt onder de Unit Landelijke Taken van de Douane en is gevestigd in Groningen. Het team beschikt over een geavanceerde database met informatie die de merkhouders aanleveren. De Douane gebruikt de informatie voor de uitoefening van haar taak aan de buitengrenzen van de Europese Unie. Is er geen sprake van grensoverschrijding, dan heeft de Douane geen wettelijke taak. "Maar vanuit onze handhavingstaak helpen wij graag andere overheidsdiensten met een handhavingstaak zoals de politie", zegt La Crois. "Wij beschikken over specialistische informatie over merken en modellen. Bovendien hebben wij zo'n vijftig à zestig specialisten in het land rondlopen, de zogenoemde vraagbaken. Zij zijn speciaal opgeleid om namaak te herkennen en hebben toegang tot de systemen waarin echtheidskenmerken staan." Jos Oosterveld, medewerker van het Team IER, vult aan: "De vraagbaken zijn bijzonder opsporingsambtenaar en kunnen processen-verbaal opmaken waarin zij op de juiste wijze weergeven dat en waarom een product vermoedelijk namaak is." La Crois en Oosterveld benadrukken dat het Team IER en de vraagbaken in het land graag hun expertise aan de politie ter beschikking stellen. Komt de politie mogelijke namaakproducten op het spoor, dan kan een van de vraagbaken behulpzaam zijn bij het beoordelen of inderdaad

Namaken van een merkartikel is inbreuk maken op het intellectueel eigendomsrecht.

Spellingsfouten, onder meer in wasvoorschriften en labels, kunnen duiden op namaak.

Merkartikelen horen in de originele verpakking te zitten.

sprake van vermoedelijke namaak is of niet. Ook kan iemand van het Team IER of een vraagbaak aangeven hoe een product het best gefotografeerd kan worden zodat het team kan beoordelen wat het is (zie kader Tips op pagina 13).

Risicoprofielen “Waar zich problemen voordoen, springen wij als Team IER in”, vertelt La Crois. “We geven voorlichting, zorgen voor internationale afstemming, adviseren over het beleid en maken rapportages. De Douane heeft uitsluitend een taak aan de buitengrenzen van de Europese Unie. Ons werkterrein ligt dus voornamelijk op Schiphol en in de Rotterdamse haven. Ook con-

Het verschil tussen echt en namaak is soms te zien aan kleine details. Bovenstaand voorbeeld van de beroemde schoenen van Christian Louboutin met de rode zool illustreert dit.

troleren wij alle goederen die het land binnenkomen via post- en koeriersbedrijven. Steeds meer particulieren bestellen goederen via internet. Wij zien een sterk stijgende tendens.”

Op grond van Europese regelgeving dienen merkhouders een verzoek tot toezicht in bij de lidstaten. Zij verstrekken de Douane informatie om dat toezicht te kunnen uitoefenen. “Dat zijn afbeeldingen van de producten, informatie over de vertegenwoordigers in verschillende landen, alle informatie over de transporten van de producten en de echtheidskenmerken, dus de kenmerken van de producten op grond waarvan je kunt zien of ze echt zijn of namaak”, zegt Oosterveld. “Ook horen we waar de productieloc-

>>

Art. 337 Wetboek van Strafrecht

1. Hij die opzettelijk:

- a. valse, vervalste of wederrechtelijk vervaardigde merken,
- b. waren, die zelf of op hun verpakking valselijk zijn voorzien van de handelsnaam van een ander of van het merk waarop een ander recht heeft,
- c. waren, die ter aanduiding van herkomst, valselijk van de naam van een bepaalde plaats, met bijvoeging van een verdichte handelsnaam, zijn voorzien,
- d. waren, waarop of op de verpakking waarvan een handelsnaam van een ander of een merk waarop een ander recht heeft, zij het dan ook met een geringe afwijking, is nagebootst of
- e. waren of onderdelen daarvan die valselijk hetzelfde uiterlijk vertonen als een tekening of model waarop een ander recht heeft, dan wel daarmee slechts ondergeschikte verschillen vertonen, invoert, doorvoert of uitvoert, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, uitdeelt of in voorraad heeft, wordt gestraft met

gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van de vijfde categorie.

2. Niet strafbaar is hij die enkele waren, onderdelen daarvan of merken als omschreven in het eerste lid in voorraad heeft uitsluitend voor eigen gebruik.

3. Indien de schuldige van het plegen van het misdrijf, genoemd in het eerste lid, zijn beroep maakt of het plegen van dit misdrijf als bedrijf uitoefent, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie.

4. Indien door het plegen van het misdrijf, genoemd in het eerste lid, gemeen gevaar voor personen of goederen te duchten is, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Het binnenwerk achter de wijzers lijkt hier van plastic. Bij het origineel is dat niet het geval.

>> ties zijn, hoe de transportlijnen lopen, en wat er al bekend is over namaak of piraterij van dat merk. Merkhouders beschikken vaak over veel informatie dankzij een eigen wereldwijd netwerk van controleurs en informanten. De informatie die de merkhouders

ons verschaffen komt in onze database. Op basis daarvan kunnen wij risicoprofielen maken. In Rotterdam arriveren ruim twaalf miljoen containers per jaar. Die kunnen we niet allemaal controleren, vandaar die risicoprofielen. Ook voeren we steekproefsgewijs controles uit."

Bij het originele horloge staat de merknaam op de achterplaat.

Echtheidskenmerken De beoordeling van de echtheid van een product is specialistisch werk. Oosterveld: "Sommige producten hebben een ellenlange reeks van echtheidskenmerken, waarvan een deel geheim is. Er zijn producten waarvan de naam verkeerd gespeld is, dan is het niet zo moeilijk. Bij 'goede' namaak kloppen zaken als naam en logo, inclusief de plaatsing van het logo. Er zijn zonnebrillen in de handel waarop de naam Ray-Bery

staat. Wie het merk Ray-Ban kent, begrijpt dat het niet in de haak is. De naam van het parfum Joop! wordt soms Joob! gespeld bij namaak. Maar er zijn ook producten die met het blote oog nauwelijks van het origineel te onderscheiden zijn. Bij sommige kleding moet je kijken hoe de stiksels er aan de binnenkant uitzien. Er zijn ook producten waarin alleen een specialist met bepaalde apparatuur kan ontdekken of iets echt is of namaak.”

De merkhouders leveren ook die apparatuur, bijvoorbeeld vergrootglazen of ultraviolet licht waarmee bepaalde echtheidskenmerken oplichten. “De kwaliteit van de namaakproducten wordt steeds beter”, signaleert La Crois. “Het betreft georganiseerde criminaliteit, een lucratieve handel waarbij de pakkans niet groot is. Men beschikt over professionele afdelingen voor productie, logistiek, financiën en transport. De mensen die er werken, weten van elkaar niet wat ze doen. Een fabriek levert per week zoveel paar sportschoenen af en weet niet waar die terechtkomen. Er worden ook bonafide bedrijven ingeschakeld. Sommige Nederlandse transporteurs weten niet dat ze namaakproducten vervoeren. De grootste risicolanden zijn op dit moment China, Turkije en India. Landen waar merkhouders overigens ook producten laten maken.”

Gevaarlijk De database van het Team IER raakt steeds meer gevuld met gedetailleerde en regelmatig wijzigende echtheidskenmerken, die de merkhouders aanleveren. Zij hebben daar alle belang bij, omdat zij veel schade lijden door namaak en piraterij. “Het belang van de merkhouders werkt door naar het algemeen belang, omdat de productie van namaak een goede werking van de interne Europese markt verstoort. Dat heeft gevolgen op economisch en sociaal vlak. Maar het raakt ook de volksgezondheid”, benadrukt La Crois. “De producten worden geproduceerd in fabrieken en werkplaatsen waar het met de hygiëne niet nauw wordt genomen. Kinderarbeid komt voor. Er worden gevaarlijke stoffen gebruikt en de kwaliteit van de producten is vaak slecht. Neem Viagra, afslankpillen of andere medicijnen die gretig worden nagemaakt. De producenten daarvan maken zich niet druk over de exacte hoeveelheden van de werkzame stof. Dat kan levensgevaarlijk zijn. Hetzelfde geldt voor onderdelen die worden gebruikt in vliegtuigen en auto’s, zoals kogellagers. Ook daar is sprake van namaak van merkproducten.”

Aangifte Heeft de politie geconstateerd dat het vermoedelijk om namaak gaat, dan kan het strafrechtelijke traject ingaan, op

Aangetroffen namaakgoederen

Door de douane aangetroffen namaakgoederen (in aantallen)	2012	2013
Eten en drinken	6.300	133.856
Lichamelijke verzorging	35.322	98.216
Kleding en accessoires	17.613	28.458
Schoenen en accessoires	27.195	15.625
Persoonlijke accessoires	80.566	22.876
Mobiele telefoons en accessoires	45.374	13.108
Elektronica en computers	20.509	104.008
Muziek - en gegevensdragers	115	1.905
Spelletjes en sportartikelen	146.062	90.907
Tabaksproducten	888.300	1.990
Medicijnen	25.526	43.345
Overige producten	261.451	1.574.693
Totaal	1.574.693	2.128.987

(bron: Ministerie van Financiën)

grond van Art. 337 Sr. en kunnen de aangetroffen goederen in beslag worden genomen. Oosterveld: “In het proces-verbaal komt dan te staan dat het om vermoedelijk inbreukmakende goederen gaat. De merkhouder moet bevestigen dat het inderdaad om namaak gaat, want die kan dat als enige constateren.”

Er is dus aangifte van de merkhouder of diens gevolmachtigde nodig. Ook hier kunnen de mensen van het Team IER en de vraagbaken de politie goede diensten bewijzen. Want de Douanesystemen beschikken niet alleen over gedetailleerde informatie over echtheid van producten, maar ook over de gegevens van de merkhouders en hun gemachtigden. La Crois: “De meeste merkhouders, zeker de grote, hebben gemachtigden. Een bekende gemachtigde is SNB-React, dat een groot aantal merken vertegenwoordigt. Ook advocatenkantoren met een gespecialiseerde sectie Intellectueel Eigendom treden soms als gemachtigde op.”

Het Team IER kan onmiddellijk de gegevens van de gemachtigde leveren, aldus La Crois en Oosterveld. De vraagbaken in het land kunnen dat ook. Zij toetsen de merknaam in en het systeem levert de merkhouder of de gemachtigde, met alle contactgegevens. Dat is degene die bevoegd is de aangifte te doen.

>>

>> **Civielrechtelijk** Naast de strafrechtelijke weg is een civielrechtelijke aanpak mogelijk. Die is onder meer gebaseerd op het Benelux-verdrag inzake intellectuele eigendomsrechten. Hierin zijn regels opgenomen over de bescherming van merken, tekeningen en modellen. Het Benelux-Bureau voor de Intellectuele Eigendom (BBIE) is het officiële bureau voor de registratie van merken, modellen en tekeningen in de Benelux. Meestal vraagt de merkhouder of de gevolmachtigde aan het openbaar ministerie toestemming tot inzage in de strafrechtelijke gegevens. De officier

Verordening 608/2013 (Anti-Piraterij-verordening)

Artikel 1

Deze verordening bepaalt de voorwaarden en procedures voor het optreden van de douaneautoriteiten wanneer goederen waarvan wordt vermoed dat ze een inbreuk vormen op een intellectuele-eigendomsrecht in het douanegebied van de Unie zich onder douanetoezicht of douanecontrole bevinden of hadden moeten bevinden overeenkomstig Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek (5), met name goederen:

- die het douanegebied van de Unie binnenkomen of verlaten;
- die onder een schorsingsregeling of in een vrije zone dan wel een vrij entrepot worden geplaatst.

Artikel 2

Met betrekking tot goederen die zich onder douanetoezicht of douanecontrole bevinden, en onverminderd de artikelen 17 en 18, voeren de douaneautoriteiten passende douanecontroles uit en nemen zij passende identificatiemaatregelen als bedoeld in artikel 13, lid 1, en artikel 72 van Verordening (EEG) nr. 2913/92, op basis van risicoanalysecriteria, teneinde handelingen in strijd met op het grondgebied van de Unie vigerende wetgeving inzake intellectuele-eigendomsrechten te voorkomen en bij de handhaving van intellectuele-eigendomsrechten met derde landen samen te werken.

Het stiksel loopt niet gelijk, wat duidt op namaak.

van justitie geeft de gegevens uiteraard pas als dat het onderzoek niet kan schaden, bijvoorbeeld omdat een van de verdachten wordt afgeluisterd. Als de merkhouder of de gemachtigde de gegevens van de verdachte krijgt, kan deze worden aangeschreven. Als de officier van justitie besluit niet tot vervolging over te gaan, dan rest de merkhouder niets anders dan de civielrechtelijke weg. Voor de politie is de zaak dan afgedaan.

SNB-React React is een internationale not-for-profit organisatie. Namaakgoederen uit de handel halen en houden, is de doelstelling. De Nederlandse vestiging van de organisatie, SNB-React (voorheen Stichting Namaakbestrijding), vertegenwoordigt meer dan tweehonderd merkhouders, die samen een veelvoud aan merken en modellen hebben. "Dat zijn er tienduizenden", zegt regionaal directeur Björn Grootswagers. "Ik schat dat wij bij zo'n tachtig procent van de inbreuken in Nederland zijn betrokken als vertegenwoordiger van de merkhouder op wiens merk of model men inbreuk maakt. Vrijwel dagelijks treffen Douane of politie namaakgoederen aan. De schade is enorm, ook op langere termijn. Volgens schattingen, onder andere van Ernst & Young, heeft drie tot zeven procent van de wereldhandel betrekking op nagemaakte producten. De merkhouder mist inkomen doordat de producten namaak zijn, maar – en dat is veel belangrijker – lijdt ook reputatieschade, bijvoorbeeld omdat een merk zijn exclusiviteit kwijtraakt of de producten ondeugdelijk of van slechte kwaliteit zijn. Hardloopschoenen van een merk als Adidas of Nike zorgen voor schokdemping. Nagemaakte schoenen zullen dat minder doen. Ernstiger zijn natuurlijk de gevallen waarin de namaakproducten gevaar opleveren. Denk aan remschijven die scheuren bij hoge snelheden, ontplofende batterijen in telefoons, sigaretten

Tips

Wie een product aan het Team IER of een van de vraagbaken wil voorleggen, doet er goed aan het volgende te fotograferen:

- beeldmerken of woordmerken (logo's);
- labels en wasinstructies;
- stiknaden;
- verpakking, zowel dozen als andere elementen zoals beschermfolie;
- voorkomende logistieke gegevens op de verpakkingen;
- barcodes.

Geef verder aan of laat zien met een meetlint hoe groot de aangetroffen voorbeelden zijn. Denk bij het fotograferen aan de invloed van eventueel flitslicht. Geef uiteindelijk de foto's een heldere benaming mee (dus niet: pict0001.jpg, pict0002.jpg enz, maar bijvoorbeeld: inside_label.jpg of stiknaden_taille.jpg).

met een overdosis benzeen en chloriden of parfums die veel agressieve stoffen bevatten. Als producten schadelijk zijn, gaat het vaak om namaakproducten. De merkhouder heeft meestal weinig zin daar later, als dat vaststaat, ruchtbaarheid aan te geven, omdat dat vooral – nog meer- negatieve publiciteit oplevert.”

Grensoverschrijdend Is er sprake van grensoverschrijding, dan is de Douane bevoegd en geldt Verordening 608/2013, de zogenoemde Anti-Piraterijverordening van de Europese Unie (zie kader). De Douane geeft de gegevens van degene bij wie de goederen zijn aangetroffen door aan de merkhouder of diens gemachtigde. La Crois: “Die schrijft een brief aan degene bij wie de goederen zijn aangetroffen, waarin wordt geëist dat hij afstand doet van de goederen, toestemming geeft voor vernietiging en toezegt dat het niet weer zal gebeuren. De Douane houdt de goederen tegen; die blijven onder Douanetoezicht. Gaat de geadresseerde niet op de eisen in, dan geven wij de goederen vrij ter vernietiging. Reageert de geadresseerde niet binnen tien dagen, dan mag de merkhouder toestemming tot vernietiging van de geadresseerde veronderstellen. Ook dan geven wij de goederen vrij. In de tussenliggende tijd kunnen wij nagaan of de aangifte van de goederen overeenkomt met wat er ligt. Bij namaak is sprake van

een onjuiste aangifte. Dat is, naast de inbreuk op het intellectuele eigendomsrecht, een strafbaar feit.”

Reizigersbagage valt niet onder de Anti-Piraterijverordening. Dat betekent dat reizigers, als zij betraapt worden met namaakgoederen, direct met het strafrecht te maken krijgen. Oosterveld: “Douaneambtenaren zijn bijzondere opsporingsambtenaren. Zij kunnen reizigers aanhouden op grond van overtreding van art. 337 van het Wetboek van Strafrecht. We hebben procedures voor verschillende soorten artikelen. Goederen tot een bepaalde waarde worden vernietigd. Gaan ze een bepaalde waarde te boven, dan wordt een boete opgelegd. Boven een bepaalde grens schakelen wij het openbaar ministerie in.”

Redactie.blauw@politieacademie.nl

Voor meer informatie over vermoedelijke namaakproducten: Piketnummer Team IER van de Douane: 06-18605447. Tijdens kantooruren: 088-1512123. E-mail: dutchcustoms-ipr@belastingdienst.nl

Voor meer informatie:

[PKN > Financiële opsporing > Horizontale fraude > Fraudeonderzoek instellen](#)

Bij deze riem is het logo niet juist.